

Marknad
Elin Broström

2009-10-11

MINNESANTECKNINGAR

Elmarknadsrådets möte den 10 november

Plats

Svenska Kraftnät
Sundbyberg

Närvarande

Magnus Stephansson, Svenska Kraftnät (*ordf.*)
Elin Broström, Svenska Kraftnät (*sekr.*)
Niklas Kallin, Svenska Kraftnät
Jenny Fridström, Svenska Kraftnät
Henrik Gäverud, Energimarknadsinspektionen (*ersatte Tony Rosten*)
Göran Sjödin, DinEl (*ersatte Wictoria Åkerman*)
Brynolf Alexandersson, Holmen AB
Hanna Dahlberg, Bixia
Jonas Almquist, Bergen Energi
Urban Hammarstedt, Nord Pool Spot
Magnus Thorstensson, Svensk Energi
Lars Johansson, Banverket
Magnus Thysell, Lunds Energikoncernen AB
Jens Marquardt, AGA

Ej närvarande

Mats Ählberg, Fortum Distribution
Tony Rosten, Energimarknadsinspektionen
Jan Karlsson, Vattenfall Eldistribution
Daniel Nordgren, Vattenfall AB
Håkan Feuk, E.ON Energy Trading
Wictoria Åkerman, DinEl

SVENSKA KRAFTNÄT

BOX 1200
172 24 SUNDBYBERG
STUREGATAN 1

WWW.SVK.SE
REGISTRATOR@SVK.SE

TEL 08 475 80 00
FAX 08 475 89 50

Minnesanteckningar

1 Dagordningen fastställs

Magnus Stephansson gick igenom utskickad agenda. Ytterligare punkter som föreslogs och togs upp under punkt 6 *Övriga frågor* var Nättariffer, ENTSO-E, Återrapportering angående realtidsdata, Marknadskoppling, Volymer på CfD och projektet COBS. Agendan godkändes med nämnda tillägg.

2 Föregående mötesanteckningar

Föregående mötesanteckningar gick igenom. Urban Hammarstedt föreslog att punkt 6, informationspunkt 3 skulle ändras till att ett *Letter of Intent* har skrivits avseende handelssystemet i Litauen. (Minnesanteckningarna, *Minnesanteckningar 090903*, bifogas).

3 Anmälningssområden på den svenska elmarknaden

Niklas Kallin presenterade Svenska Kraftnäts åtagande och kommande steg i ärendet. (Presentationen, *091110 – Prisområden i Sverige* bifogas.) EU-kommissionen (DG Comp)¹ gjorde i juni den preliminära bedömningen att Svenska Kraftnäts hantering av interna begränsningar i det svenska stamnätet kan strida mot EU:s konkurrensregler. Bakgrunden är en anmälan 2006 från den danska branschföreningen Dansk Energi. Svenska Kraftnät delar inte Kommissionens bedömning men i syfte att undanröja de betänkligheter som Kommissionen givit uttryck för har Svenska Kraftnät erbjudit ett frivilligt åtagande. Kärnan i Svenska Kraftnäts åtaganden är att dela in den svenska elmarknaden i flera anmälningssområden till den nordiska elbörsen senast till halvårsskiftet 2011, samt att förstärka det s.k. Västkustsnittet. Inga begränsningar i handeln med omvärlden ska därefter göras för att hantera interna svenska flaskhalsar (i de s.k. snitten 1, 2 och 4). Under tiden fram till att marknadsdelningen sker kommer en interimslösning baserad på viss planerad mothandel att gälla.

För att kunna ta del av aktörernas åsikter om Svenska Kraftnäts åtagande utlyste Kommissionen ett marknadstest under perioden 5 oktober till 6 november. Under marknadstestet har alla intresserade parter haft möjlighet att inkomma med synpunkter.

Tidpunkten den 1 juli 2011 är satt eftersom det var den tidigaste, praktiskt möjliga. Den är samtidigt inte invändningsfri, eftersom det på elbörsen har handlats med finansiella kontrakt för prissäkring (CfD)² som sträcker sig fram t.o.m. år 2012. Sådana invändningar kommer Kommissionen dock att kunna ta hänsyn till när man efter

---

¹ Generaldirektoratet för konkurrens

² Contract for Difference

fristen ska fatta beslut om att göra Svenska Kraftnäts åtaganden bindande. Ett sådant fastställande beräknas tidigast att ske i februari 2010.

Under perioden för marknadstestet har Svenska Kraftnät i en rapport till regeringen den 19 oktober slutredovisat uppdraget att inleda processen med att dela upp Sverige i ytterligare så kallade anmälningsområden till den nordiska elbörsen Nord Pool Spot AS. I rapporten förordas att en marknadsdelning sker efter snitt 1, 2 och 4, dvs. att Sverige delas in i fyra anmälningsområden. Formellt beslut i frågan kommer att fattas före årsskiftet.

Flera medlemmar i rådet befarade att områdesindelningen är dynamisk då skrivelsen i Svenska Kraftnäts åtagande innebär att områdena ska kunna ändras på tre månader. Svenska Kraftnät menar att genom att dela in Sverige i fyra anmälningsområden kommer eventuella framtida problem omhändertaras av denna indelning så det kommer inte att finnas ett behov för att med så kort tidsfrist ändra anmälningsområdena. Svenska Kraftnät anser därmed inte att indelningen i anmälningsområden är dynamisk och formuleringen om ändring med tre månaders varsel innebär ingen egentlig skillnad mot nuvarande situation.

Flera medlemmar i rådet ansåg även att konkurrenssituationen för elhandlare vid en indelning i anmälningsområden kommer att försämrats. Särskilt då tidpunkten för införandet (1 juli 2011) är alltför snar med tanke på de CfD:er som redan har tecknats. Svenska Kraftnät har framfört en senare tidpunkt under förhandlingsprocessen med DG Comp.

En fråga som kom upp var hur vindkraft som planerats i norra Sverige fortfarande kan motiveras när prisskillnader mellan norr och söder kan göra det mindre lönsamt än vad som tidigare prognostiserats. Ytterligare en fråga som ställdes gällde Svenska Kraftnäts ambitioner vad det gäller att hålla samma priser i hela landet. Svaret på båda frågorna är att det verktyg som Svenska Kraftnät kan och kommer att använda är investeringar i överföringskapacitet. Det är dock inte samhällsekonomiskt försvarbart att bygga bort alla flaskhalsar. Genom att agerandet på marknaden kan komma att förändras då det finns incitament att undvika flaskhalsar, t.ex. för producenter i norr, är det idag svårt att säga var behovet för utbyggnad kommer att vara störst.

Rådets kommentarer till Svenska Kraftnäts slutrapport var att förhandlingarna som föregått åtagandet inte framgår av rapporten och att slutkundsperspektivet saknas. Det stämmer att överläggningarna inte har framkommit i rapporten men det som tagits upp på Elmarknadsrådets möten har framförts till DG Comp. Vad det gäller slutkundsperspektivet behandlas det i kapitel 5 i rapporten.

På en fråga om hur CfD-marknaden kommer att utvecklas med anledning av anmälningsområdesindelningen svarade Hammarstedt att Nord Pool ASA avvaktar Svenska Kraftnäts fastställande av anmälningsområden. När beslut är fattat kommer likviditeten inom de olika områdena avgöra om det finns potential för en fungerande CfD-marknad i respektive anmälningsområde – och således om sådan kommer att upprättas.

Rådet var enigt om att stora förändringar med kort varsel skapar osäkerhet och misstro mot att regler kommer att gälla även i framtiden. För att undvika att aktörer blir avvaktande är tydlig marknadsinformation av stor vikt. Svenska Kraftnät kommer att informera om direkta förändringar i vår hantering men kommer inte att bära det allmänna informationsansvaret.

Stephansson ombad rådet att dela med sig av vad de skickat in till DG Comp under marknadstestet. Flera aktörer har skrivit om problem med prissäkring vid ett tidigt införande och dess konsekvenser på konkurrenssituationen. De menade att säljare som agerar i hela Sverige, men som bara har produktion i ett område, inte kommer att kunna prissäkra på ett tillfredställande sätt. Otydlighet för kunder var en annan aspekt som nämndes. Svensk Energi har uppmanat sina medlemmar att lämna in synpunkter och i sin tur uppmana sina kunder att göra detsamma. Uppskattningsvis 30 av medlemmarna har skickat in synpunkter och därtill har vissa av deras kunder gjort detsamma.

Konsekvenserna på investeringar i förnybar energi i område 1 har också framförts till DG Comp. AGA har tillsammans med SKGS³ lämnat ett motförslag som innebär en indelning efter kraftslag istället (jfr. POMPE-utredningen).

På nästa elmarknadsrådsmöte kommer Svenska Kraftnät att presentera hur översynen av nättariffen kommer planeras med anledning av åtagandet.

Svenska Kraftnäts avräkningsexpert Lars Munter kommer att bjudas in till nästa möte för att förklara detaljer i driftläget i samband med införandet.

En checklista för it-stöd i relationen till Svenska Kraftnät efterfrågades för att underlätta införandet av anmälningsområden. Balansansvarsavtalet kommer att vara tydligt och it-ändringarna är inte lika komplicerade som vid införandet av UTILTS. Elmarknadsservice innehåller redan nu uppgifter om uppdelning av kunder i olika områden. För att förtydliga och som informations- och utbildningsmaterial önskas en elektronisk Sverigekarta över indelningen.

---

³ Skogen, Kemin, Gruvorna och Stålet – Branschorganisation för energiintensiva företag

Information som Svenska Kraftnät får från kommissionen i detta ärende kommer att delges rådet i den mån det är möjligt ur känslighetssynpunkt.

4 Inför kommande översyn av balansansvarsavtal

Elin Broström presenterade större förändringar i avtalet som trädde i kraft 1 november 2009. (Presentationen, 091110 – BA avtal/bifogas.)

Flera frågor som utreddes men inte ledde till någon förändring i år är avhängiga nordiskt och europeiskt harmoniseringsarbete. Rådet ombads inkomma till Broström med synpunkter och förslag på kommande utredningsfrågor, vilka kommer att hanteras på liknade sätt som tidigare trots att avtalet numera är ett tillsvidareavtal.

Det uppstod en diskussion om hur negativa priser, vilket kan bli aktuellt sedan Nord Pool Spot infört ett negativt golv för tillåtet pris, påverkar prisbildningen för regler- och balanskraft. Förändringen förväntas inte få en negativ påverkan på dessa marknader, men om behov finns kommer justeringar att göras i balansansvarsavtalet med anledning av detta. De ändringar som behövs i samband med införandet av anmälningsområden kommer givetvis vara en del av kommande arbete med utvecklandet av balansansvarsavtalet.

5 UTILTS

En utvärdering av införandet av det nya meddelandeformatet UTILTS genomförs. Införandet skedde den 1 juli 2009 med en hel del problem som följd. Utvärderingen kommer att presenteras på EDIEL-konferensen som äger rum 25-26 november. Det påtalades att problemen kring införandet drabbade många och även förbrukare fick problem då data saknades till underlag för skatteinbetalningar.

6 Övriga frågor

Nättariffer

Jens Marquardt påpekade att dagens stamnätstariff till största delen betalas av förbrukare. Svenska Kraftnät förklarade att förordningen (EG) nr 1228/2003 ställer krav på att andelen av de sammanlagda nätavgifterna som bärs av producenterna skall vara mindre än den andel som bärs av konsumenterna. I stora delar av Europa bär förbrukare en ännu större del av tariffen, men Svenska Kraftnät kommer att se över fördelningen mellan förbrukare och producenter i den kommande översynen av stamnätstariffen.

ENTSO-E

ENTSO-E är organiserat med tre kommittéer, Marknadskommittén, Driftkommittén och Nätplaneringskommittén, vilka i sin tur är uppdelade i funktionella arbetsgruppen. Marknadskommittén är uppdelad i sex sådana arbetsgrupper. Utöver det finns även under varje kommitté regionala grupper. På marknadssidan motsvarar detta för Sveriges del arbetet som tidigare gjorts inom Nordel, utökat med flera europeiska grannländer. Sverige är med i två regionala grupper, *Baltic Sea* som arbetar mycket med att säkerställa att utvecklingen inom Baltikum och Polen överensstämmer med övrig europeisk utveckling och *North West Europe*, där marknadskoppling mellan regionerna Central West Europe och Norden är den centrala frågan.

Åtterrapporering angående realtidsdata

Magnus Thorstensson rapporterade att Svensk Energis ledningsgrupp har tagit upp att realtidsdata för produktion ska publiceras men än har man inte specificerat hur. Thorstensson kommer att informera rådet löpande.

Marknadskoppling

Kallin informerade om att EMCC återstartade sin verksamhet den 9 november. Presentationen *091110 – Marknadskoppling* bifogas. Hammarstedt rapporterade att resultatet blev lyckat även om beräkningen av priserna blev en halvtimme sena.

Volymer på CfD

Hammarstedt fick som representant för Nord Pool Spot frågan om hur volymerna på CfD handeln påverkats av kommande indelning i anmälningsområden. Han svarade att efterfrågan dämpades under våren men en viss återhämtning har skett under senhösten.

COmmon Balance Settlement

COBS är ett projekt för att skapa en gemensam svensk/norsk balansavräkning. Stephansson rapporterade att en konceptmodell är framtagen och att den har presenterats för svenska aktörer den 10 september 2009. Konceptmodellen innebär att nätägare får ett större ansvar för schablonavräkningen. Avtalsmässiga förhållanden mellan balansansvarig och Svenska Kraftnät kommer inte att ändras. Nytt i projektet är att Finland och Danmark också är intresserade och under första kvartalet 2010 kommer projektet att fortsätta arbetet med att utifrån konceptmodellen ta fram en gemensam balansavräkning för de fyra länderna. Ändringar i förordningar och föreskrifter tar tid och tillsammans med inträdet av Finland och Danmark gör det att införandet ligger några år framåt i tiden.

Nätutvecklingsplan

Svenska Kraftnät fick frågan om hur arbetet med 10-åriga nätutvecklingsplaner bedrivs utifrån tredje paketet. Stephansson svarade att arbetet kommer att bedrivas med ett regionalt synsätt och att planerna kommer att vara regionala. Stephansson tar med sig frågan för att kunna svara mer utförligt vid nästa möte.

7 Kommande möten

Datum för vårens möten slogs fast:

- Tisdag 9 februari 10.00-15.00
- Tisdag 11 maj 10.00-15.00

Bilagor

- Punkt 2: Minnesanteckningar 090903
Punkt 3: 091110 – Prisområden i Sverige
Punkt 4: 091110 – BA-avtal
Punkt 6: 091110 – Marknadskoppling

